

Zadeva C-34/24**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

18. januar 2024

Predložitveno sodišče:

Rechtbank Amsterdam (Nizozemska)

Datum predložitvene odločbe:

20. december 2023

Tožeci stranki:

Stichting Right to Consumer Justice

Stichting App Stores Claims

Tožena stranka:

Apple Distribution International Ltd

Apple Inc.

Predmet postopka v glavni stvari

Postopek v glavni stvari se nanaša na kolektivno odškodninsko tožbo, ki je bila vložena proti družbama Apple Inc. in Apple Distribution International Ltd. (v nadaljevanju: Apple in drugi) zaradi zatrjevanih kršitev konkurence, zlasti členov 101 in 102 PDEU, ki naj bi škodile uporabnikom nizozemske trgovine Apple App Store.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Ta predlog na podlagi člena 267 PDEU se nanaša na vprašanje glede razlage in uporabe člena 7, točka 2, Uredbe (EU) št. 1215/2012 (v nadaljevanju: Uredba Bruselj Ia) v okviru kolektivnih tožb in zatrjevanih kršitev konkurence pri nakupih v nizozemski trgovini Apple App Store. Osrednje vprašanje je zlasti, katero sodišče je krajevno pristojno za odločanje o teh sporih in ali je z Uredbo Bruselj Ia

omogočeno, da se v skladu z nizozemskim wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (zakon o reševanju množične škode v okviru kolektivnih tožb, v nadaljevanju: WAMCA) uporabijo nacionalna kolizijska pravila, in katere navezne okoliščine so upoštevne za določitev krajevne pristojnosti sodišča.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje (*Handlungsort*)

a. Kaj je treba v primeru, kakršen je ta v obravnavani zadevi, v katerem se je zatrjevana zloraba prevladujočega položaja v smislu člena 102 PDEU v državi članici izvajala s prodajo prek spletne platforme, ki jo upravlja družba Apple in ki je usmerjena na celotno državo članico, pri čemer družba Apple Ireland deluje kot izključni distributer in komisionar razvijalca ter si od kupnine zadrži provizijo, šteti za kraj ravnanja, zaradi katerega je nastala škoda, v smislu člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia? Ali je pri tem pomembno, da je spletna platforma načeloma dostopna po vsem svetu?

b. Ali je v zvezi s tem pomembno, da se ta postopek nanaša na tožbe, ki jih je na podlagi člena 3:305a BW (nizozemski civilni zakonik) vložila pravna oseba, katere namen je na podlagi lastne pravice zastopati kolektivne interese več uporabnikov s sedežem/stalnim prebivališčem v različnih sodnih okrožjih (na Nizozemskem: *arrondissementen*) v državi članici?

c. Ali – če se na podlagi prvega vprašanja, točka (a) (in/ali prvega vprašanja, točka (b)) v zadevni državi članici ne določi zgolj eno, ampak več krajevno pristojnih sodišč – člen 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia nasprotuje uporabi nacionalnega (postopkovnega) prava, ki omogoča predložitev zadeve enemu samemu sodišču v tej državi članici?

Drugo vprašanje (*Erfolgsort*)

a. Ali se lahko v primeru, kakršen je ta v obravnavani zadevi – v katerem je zatrjevana škoda nastala zaradi nakupa aplikacij in digitalnih izdelkov v aplikaciji prek spletne platforme, ki jo upravlja družba Apple (App Store), pri čemer družba Apple Ireland deluje kot izključni distributer in komisionar razvijalcev ter si od kupnine zadrži provizijo (in pri čemer je prišlo tako do zatrjevanje zlorabe prevladujočega položaja v smislu člena 102 PDEU kot do zatrjevanje kršitve prepovedi omejevalnih sporazumov v smislu člena 101 PDEU), pri tem pa ni mogoče določiti kraja, v katerem so bili opravljeni nakupi – kot navezna okoliščina za kraj nastanka škode v smislu člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia uporabi izključno kraj sedeža/stalnega prebivališča uporabnika? Ali pa v tem položaju obstajajo druge navezne okoliščine za določitev pristojnega sodišča?

b. Ali je v zvezi s tem pomembno, da se ta postopek nanaša na tožbe, ki jih je na podlagi člena 3:305a BW vložila pravna oseba, katere namen je na podlagi lastne pravice zastopati kolektivne interese več uporabnikov s sedežem/stalnim prebivališčem v različnih sodnih okrožjih (na Nizozemskem: *arrondissementen*) v državi članici?

c. Ali – če se na podlagi drugega vprašanja, točka (a) (in/ali drugega vprašanja, točka (b)) določi krajevno pristojno sodišče v zadevni državi članici, ki je pristojno le za tožbe, vložene v korist dela uporabnikov v tej državi članici, medtem ko so za odločanje o tožbah v korist drugega dela uporabnikov pristojna druga krajevno pristojna sodišča v isti državi članici – člen 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia nasprotuje uporabi nacionalnega (postopkovnega) prava, ki omogoča predložitev zadeve enemu samemu sodišču v tej državi članici?

Navedene določbe prava Unije

Člena 101 in 102 PDEU

Člen 7, točka 2, ter člena 17 in 18 Uredbe Bruselj Ia

Navedene določbe nacionalnega prava

Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (zakon o reševanju množične škode v okviru kolektivnih tožb, v nadaljevanju: WAMCA)

Člen 3:305a Burgerlijk Wetboek (civilni zakonik, v nadaljevanju: BW)

Členi od 1 do 14, 209, 220, 1018c(3), 1018d(1) in 1018e, od (1) do (3), Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (zakonik o civilnem postopku, v nadaljevanju: Rv)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Družba Apple proizvaja več prenosnih naprav, med katerimi so iPhone, iPad in iPod Touch, ki delujejo v operacijskem sistemu (iOS), ki ga je razvila in ga upravlja družba Apple ter ki je vnaprej nameščen na njenih napravah. Aplikacije za te naprave je mogoče naložiti in/ali kupiti v Apple App Store, platformi za spletno prodajo (*storefront* (digitalna izložba)) družbe Apple, kjer so na voljo tudi izdelki v aplikaciji. To so funkcije, storitve ali izdelki znotraj aplikacije. Te aplikacije razvijajo družba Apple ali razvijalci, ki so tretje osebe. Na napravah družbe Apple se lahko uporabljajo zlasti aplikacije, ki so na voljo v App Store. Za uporabo App Store je treba ustvariti uporabniški profil. *Storefront* trgovine App Store se lahko uporablja na podlagi uporabniških nastavitvev in je odvisna od države, navedene v uporabniškem profilu. Uporabniki, ki v svojem profilu kot državo označijo Nizozemsko, so samodejno preusmerjeni na nizozemsko *storefront* trgovine App Store. Plačila v App Store potekajo izključno v skladu s

plačilnim sistemom App Store družbe Apple. Razvijalci, ki so tretje osebe, lahko, če so izpolnjeni nekateri pogoji, v App Store ponudijo aplikacije, razvite za družbo Apple. Povračilo dobijo od nakupne cene, ki jo uporabniki plačajo za uporabo aplikacij ali izdelkov v aplikaciji, za kar si družba Apple zadrži provizijo. Družba Apple Inc. s sedežem v Združenih državah Amerike je na čelu skupine Apple in je matična družba družbe Apple Distribution International Ltd. (v nadaljevanju: Apple Ireland). Zadnjenavedena družba deluje kot zastopnik in dobavitelj družbe Apple v Evropski uniji ter upravlja in obdeluje podatke uporabnikov v Evropski uniji, vključno s podatki iz uporabniških profilov.

- 2 Cilj tožečih strank, in sicer fundaciji Stichting Right to Consumer Justice in Stichting App Stores Claims, je med drugim zastopanje interesov oseb, ki so žrtve protikonkurenčnega ravnanja. Pri rechtbank van Amsterdam (sodišče v Amsterdamu, Nizozemska) sta vložili kolektivno odškodninsko tožbo zaradi kršitev konkurence, ki so jih storili družba Apple in drugi, ter pri tem uveljavljata solidarno odgovornost družb Apple Inc. in Apple Ireland. Tožeči stranki sta postopek začeli na podlagi WAMCA. Že pred uvedbo tega zakona je bilo na Nizozemskem mogoče vložiti kolektivno tožbo, od začetka njegove veljavnosti pa je zdaj mogoča kolektivna odškodninska tožba, kar omogoča učinkovito in uspešno obravnavanje v primeru množičnega oškodovanja. Fundaciji, ki vlagata te tožbe, to počneta v svojem imenu in tako delujeta kot neodvisna zastopnika interesov vseh oseb, ki menijo, da so utrpeli škodo. Zato tožeči stranki nista pooblaščenca, zastopnika ali prevzemnika pravic oškodovancev. Oškodovanci so načeloma vezani s končno odločitvijo sodišča, razen če uporabijo sistem *opt-out* in imajo (morda) pravico do posamične odškodnine. Kolektivne odškodninske tožbe na podlagi WAMCA se lahko vložijo tudi proti tujim strankam. V tem primeru mora nizozemsko sodišče ugotoviti, ali je pristojno.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 3 Tožeči stranki menita, da je predložitveno sodišče pristojno na podlagi člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia.
- 4 Družba Apple in drugih menijo, da pristojnost predložitvenega sodišča ne more temeljiti na členu 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia, ker naj se zatrjevani škodni dogodek, zaradi katerega je nastala škoda, ne bi zgodil na Nizozemskem. Podredno naj bi se lahko rechtbank van Amsterdam (sodišče v Amsterdamu) izreklo za pristojno kvečjemu za uporabnike, ki so v Amsterdamu opravili nakupe v App Store z nizozemsko *storefront*.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 5 Osrednje vprašanje v postopku v glavni stvari je, ali je predložitveno sodišče na podlagi člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia pristojno za odločanje o kolektivnih odškodninskih tožbah.

- 6 Sodišče je v sodbi z dne 15. julija 2021, Volvo in drugi (C-30/20, EU:C:2021:604, v nadaljevanju: sodba Volvo in drugi), presodilo, da je s členom 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia neposredno in takoj dodeljena krajevna pristojnost. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je s členom 7(2) uredbe Bruselj Ia omogočeno, da se krajevna pristojnost sodišča določi tako glede na kraj, kjer je prišlo do dogodka, zaradi katerega je nastala škoda (v nadaljevanju: *Handlungsort*), kot glede na kraj, kjer je nastala škoda (v nadaljevanju: *Erfolgsort*), tako da ima tožeča stranka možnost izbire.
- 7 V skladu s sodbo Sodišča z dne 5. julija 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:533, v nadaljevanju: sodba flyLAL), se *Handlungsort* v primeru zlorabe prevladujočega položaja (člen 102 PDEU) določi na podlagi ravnanj, ki jih je podjetje s prevladujočim položajem storilo za izvršitev zlorabe. Kadar pa se zgodijo ločeni dogodki, ki so del skupne strategije in skupaj prispevajo k nastanku škode, je treba ugotoviti, kateri dogodek je posebnega pomena za izvršitev take strategije. Glede na odločitev v sodbi Sodišča z dne 25. oktobra 2011, eDate Adverstising in drugi (C-509/09 in C-161/10, EU:C:2011:685, v nadaljevanju: sodba eDate Adverstising in drugi), pomeni ravnanje družbe Apple in drugih domnevno zlorabo prevladujočega položaja, ki se je izvajala (tudi) na Nizozemskem, kar pomeni, da je nizozemsko sodišče mednarodno pristojno. Sodišče se je o določitvi *Handlungsort* v primeru prepovedi vnaprej določenih cen za nadaljnjo prodajo (člen 101 PDEU) izreklo tudi v sodbi flyLAL in sodbi z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, v nadaljevanju: sodba CDC Hydrogen Peroxide). Glede na ti sodbi je *Handlungsort* odvisen od konkretnega dogodka, pri katerem je bil omejevalni sporazum naposled sklenjen oziroma je bil sklenjen dogovor, ki je vzročni dogodek za škodo, ki je domnevno nastala.
- 8 Iz sodbe Sodišča z dne 12. septembra 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701), izhaja, da pri določitvi *Erfolgsort* ni mogoče upoštevati vsakega kraja, kjer se lahko občutijo škodljive posledice, temveč mora iti za prvotno škodo, ki je neposredna posledica vzročnega dogodka, in ne za poznejše škodljive posledice. Iz sodbe flyLAL izhaja tudi, da če je trg, ki so ga prizadela protikonkurenčna ravnanja, v državi članici, na ozemlju katere je nastala zatrjevana škoda, je treba šteti, da je kraj nastanka škode v tej državi članici.
- 9 Prvič, predložitveno sodišče poudarja, da nizozemski zakonodajalec ni določil enega samega sodišča, ki bi bilo izključno pristojno za odločanje o vseh zadevah v zvezi z WAMCA, tako da je vprašanje krajevne pristojnosti na podlagi Uredbe Bruselj Ia pomembno. Poleg tega sodbe CDC Hydrogen Peroxide ni mogoče neposredno uporabiti za postopek v glavni stvari, saj v tej zadevi zahtevki oškodovancev drugače kot v zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, niso združeni, temveč tožeči stranki pri zastopanju kolektivnih interesov oškodovancev nastopata v svojem imenu.
- 10 Drugič, predložitveno sodišče meni, da je mogoče pri določanju *Handlungsort* upoštevna dejanja v zvezi z zlorabo prevladujočega položaja družbe Apple

povezati z dejstvom, da je App Store z nizozemskim *storefront* posebej usmerjena za nizozemski trg in tudi uporablja nizozemski jezik. Po mnenju predložitvenega sodišča so upoštevna dejanja prodaje v App Store (ki jo upravlja družba Apple), pri čemer družba Apple Ireland deluje kot izključni distributer in komisionar ter si za to od kupnine zadrži provizijo. Na podlagi sodne prakse iz sodbe flyLAL ter sodbe eDate Advertising in drugi je tako mogoče ugotoviti, da je po eni strani do domnevnih kršitev konkurenčnega prava prišlo na Nizozemskem in da so po drugi strani nizozemska sodišča mednarodno pristojna. Vendar drugače kot v sodbi flyLAL ni kraja, kjer se je zgodilo konkretno dejanje, saj se nakupi opravljajo na spletni platformi. Zato še ni bilo določeno, katero nizozemsko sodišče je krajevno pristojno.

- 11 Tretjič, po mnenju predložitvenega sodišča je bil *Erfolgsort* za večino uporabnikov na Nizozemskem, saj so ti uporabniki opravili nakupe v App Store z nizozemsko *storefront* in jih plačali prek nizozemskih bančnih računov. Iz tega sledi, da je Nizozemska kraj, kjer je nastala prvotna škoda. S tem še ni določeno, katero nizozemsko sodišče je pristojno. Iz sodbe Volvo in drugi izhaja, da je krajevno pristojno sodišče v kraju nakupa po sedežu oškodovanca. Ker pa so bili ti nakupi opravljeni z mobilnimi napravami prek spletne platforme, je težko določiti točen kraj. Predložitveno sodišče sprašuje, ali je v tem primeru dovoljena navezna okoliščina po sedežu/stalnem prebivališču uporabnika/kupca. V tem primeru je *rechtbank van Amsterdam* (sodišče v Amsterdamu) pristojno za uporabnike s sedežem/stalnim prebivališčem v Amsterdamu, vendar na podlagi člena 7, točka 2, Uredbe Bruselj Ia ni gotovo, ali je predložitveno sodišče pristojno tudi za uporabnike zunaj Amsterdama, vendar znotraj Nizozemske. Torej so lahko glede na sedež/stalno prebivališče stranke, katere interesi so zastopani, pristojna različna sodišča iz različnih sodnih okrožij. Zato obstaja večje tveganje, da bodo v podobnih zadevah sprejete različne odločitve.
- 12 Poleg tega se predložitveno sodišče sprašuje, ali je pomembno, da kolektivno odškodninsko tožbo vlaga pravna oseba, ki zastopa kolektivne interese. Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen, predložitveno sodišče sprašuje, ali je sedež pravne osebe navezna okoliščina za določitev pristojnosti sodišča, ki je pristojno za celotno državo članico, ali pa je treba upoštevati druge navezne okoliščine. Če je mogoče upoštevati sedež pravne osebe, ki zastopa interese uporabnikov, se lahko odškodninska tožba na podlagi člena 220 Rv učinkovito in uspešno vloži pri enem *rechtbank* (sodišče).
- 13 Nazadnje želi predložitveno sodišče izvedeti, ali je z Uredbo Bruselj Ia dopuščena uporaba nacionalnih (v tem primeru nizozemskih) kolizijskih pravil (zlasti člena 220 Rv), čeprav je namen te uredbe, da se neposredno in takoj določi krajevno pristojno sodišče. To vprašanje je bilo postavljeno tudi v dveh predlogih za sprejetje predhodne odločbe, ki ju je 19. septembra 2023 Sodišču predložilo *Gerechtshof Amsterdam* (pritožbeno sodišče v Amsterdamu, Nizozemska) (zadevi C-672/23 in C-673/23).